

vergadering **C127**
zittingsjaar 2021-2022

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media

van 20 januari 2022

(Wegens de coronamaatregelen werd deze vergadering via videoconferentie georganiseerd.)

**Vlaams
Parlement**

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Stephanie D'Hose aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, Digitalisering en Facilitair Management, over het vertrek van de artistiek directeur van het Koninklijk Museum voor Schone Kunsten Antwerpen – 1242 (2021-2022)	
VRAAG OM UITLEG van Filip Brusselmans aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, Digitalisering en Facilitair Management, over de beleids crisis bij het Koninklijk Museum voor Schone Kunsten Antwerpen – 1262 (2021-2022)	
VRAAG OM UITLEG van Katia Segers aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, Digitalisering en Facilitair Management, over het vertrek van de artistiek directeur bij het Koninklijk Museum voor Schone Kunsten Antwerpen – 1295 (2021-2022)	
VRAAG OM UITLEG van Elisabeth Meuleman aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, Digitalisering en Facilitair Management, over het vertrek van de artistiek directeur bij het Museum voor Schone Kunsten Antwerpen – 1299 (2021-2022)	3
VRAAG OM UITLEG van Elisabeth Meuleman aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, Digitalisering en Facilitair Management, over de Europese staatssteun en het aandeel daarvan voor culturele organisaties – 1300 (2021-2022)	12

VRAAG OM UITLEG van Stephanie D'Hose aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, Digitalisering en Facilitair Management, over het vertrek van de artistiek directeur van het Koninklijk Museum voor Schone Kunsten Antwerpen

– 1242 (2021-2022)

VRAAG OM UITLEG van Filip Brusselmans aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, Digitalisering en Facilitair Management, over de beleids crisis bij het Koninklijk Museum voor Schone Kunsten Antwerpen

– 1262 (2021-2022)

VRAAG OM UITLEG van Katia Segers aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, Digitalisering en Facilitair Management, over het vertrek van de artistiek directeur bij het Koninklijk Museum voor Schone Kunsten Antwerpen

– 1295 (2021-2022)

VRAAG OM UITLEG van Elisabeth Meuleman aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, Digitalisering en Facilitair Management, over het vertrek van de artistiek directeur bij het Museum voor Schone Kunsten Antwerpen

– 1299 (2021-2022)

Voorzitter: mevrouw Elisabeth Meuleman

De voorzitter: Mevrouw D'Hose heeft het woord.

Stephanie D'Hose (Open Vld): Ik heb een vraag over de artistiek directeur van het Koninklijk Museum voor Schone Kunsten Antwerpen (KMSKA). Het museum liet weten dat op 10 januari de samenwerking met artistiek directeur Jacqueline Grandjean wordt stopgezet. Dat zou in onderling overleg beslist zijn. Dat was voor een stuk wel opmerkelijk, aangezien de desbetreffende vrouw pas sinds oktober 2021 aan de slag was. Het is dus slechts een drietal maanden dat zij actief is geweest als artistiek directeur van het museum.

Zowel de raad van bestuur, het managementteam als Jacqueline Grandjean zelf hebben ondervonden dat er een verschil van inzicht bestaat over de invulling van de rol van artistiek directeur. Bij het KMSKA valt te horen dat ze voorlopig nog geen concrete stappen zullen ondernemen richting opvolging. Hun aandacht gaat nu uit naar een correcte afwikkeling en analyse van deze situatie, en naar open communicatie met het team.

Nu, we weten allemaal dat er een heel belangrijk moment staat te wachten voor het KMSKA op 25 september 2022. De opening zou gelukkig niet in het gedrang komen door het vertrek van mevrouw Grandjean. Het was nochtans wel de bedoeling dat dit samen met algemeen directeur Carmen Willems zou gebeuren.

Minister, ik vind het toch redelijk opmerkelijk dat die stopzetting al na drie maanden gebeurt. Was u op de hoogte van deze ontwikkelingen, en welke stappen hebt u desgevallend genomen? Hebt u zicht op het zogenaamde verschil over de invulling van die rol?

De heropening moet een cultureel hoogtepunt in het algemeen worden. Zal deze ontwikkeling geen impact hebben op de heropening?

Het KMSKA is een van de topmusea in Vlaanderen. Het is toch wel wat eigenaardig dat zij het dan voorlopig zonder artistiek directeur zouden moeten stellen. Wat zijn de volgende stappen hiervoor?

De voorzitter: De heer Brusselmans heeft het woord.

Filip Brusselmans (Vlaams Belang): Bijna exact twee jaar geleden stelde ik u reeds een vraag over het ontslag van toenmalig directeur en hoofdconservator van het KMSKA, Manfred Sellink. Dat inderhaaste ontslag ging toen gepaard met enkele onrustwekkende berichten die in de pers verschenen zijn, niet het minst door de pen van Geert Sels, ondanks zijn sabbatjaar toch nog steeds een gevestigde waarde op cultuurjournalistiek vlak. En dat zult u mij niet snel horen zeggen van journalisten, al zeker niet van journalisten van De Standaard. Daaruit bleek dat er veel meer aan de hand was in het KMSKA, zaken die vooral getuigden van een gebrek aan professionalisme.

De kern van uw antwoord op het aspect van mijn vraag betreffende het ontslag, luidde als volgt: "Bovendien lijkt het mij voor de organisatie zeer belangrijk dat dit in alle rust en sereniteit kan verlopen, opdat de beste oplossing voor het museum wordt gevonden." U was dus van oordeel, in tegenstelling tot zowel gewezen collega Pelckmans als mezelf, dat het probleem zich wel intern zou oplossen zonder inmenging van de voogdijminister, en dat dergelijke personeelsverschuivingen en bijhorende problematiek blijkbaar eigen zijn aan zowat elke sector.

Twee jaar later blijkt echter toch dat er meer aan de hand is. Vorige maandag hebben het KMSKA en artistiek directeur Jacqueline Grandjean in onderling overleg beslist om hun samenwerking stop te zetten. Merkwaardig, want ze was slechts een paar maanden daarvoor aangesteld als artistiek directeur van datzelfde museum, om samen met de nieuwe algemeen directeur Carmen Willems de langverwachte heropening van het museum voor te bereiden. Uit de reactie van het KMSKA blijkt dat zowel de raad van bestuur, het managementteam als Jacqueline Grandjean zelf hebben ondervonden dat er een verschil van inzicht bestaat over de invulling van de rol van artistiek directeur. Dat doet ons verdacht veel denken aan de problemen die geleid hebben tot het ontslag van Manfred Sellink enkele jaren geleden. En dat is dus alarmerend, niet het minst met de aangekondigde heropening in zicht.

Dat hoeft natuurlijk niet te verbazen, aangezien ik u twee jaar geleden al had gewaarschuwd voor de impact van de aanhoudende beleids crisis bij het KMSKA. Zo is er het niet te ontkennen gegeven dat wanneer een zakelijk directeur zich gaat bemoeien met de aanstelling van een algemeen directeur, die wetenschappelijk en inhoudelijk toch wel onderlegd moet zijn. In elke zichzelf respecterende instelling of museum in het buitenland zou een dergelijke manier van optreden gewoon ondenkbaar zijn.

Daarom heb ik volgende vragen voor u, minister-president. Bent u op de hoogte van de problemen die zich voordoen binnen het bestuur van het KMSKA? Had u daarover al contact met betrokken partijen? Zo ja, met welke conclusies? Zo nee, waarom weer niet? Hoe gaat u de vlotte opening, op bestuursvlak dan, van het vlaggenschip dat KMSKA toch moet zijn voor Vlaanderen, garanderen?

Hoe is het ondertussen met directievacatures binnen alle andere grote Vlaamse culturele instellingen? Is de situatie nog steeds zo prangend als twee jaar geleden? Zo ja, hoe verklaart u dat en welke initiatieven gaat u nemen daaromtrent? En welke andere initiatieven plant u nog omtrent deze problematiek binnen en buiten het KMSKA?

De voorzitter: Mevrouw Segers heeft het woord.

Katia Segers (Vooruit): Dat dit nieuws toch wel is ingeslagen als een bom, blijkt uit het feit dat we met velen dezelfde vragen hebben.

Het ziet er inderdaad naar uit dat het KMSKA zich nog steeds in zeer woelig vaarwater bevindt. Na het bewogen vertrek van Manfred Sellink is zijn functie ontdubbeld. Er is nu een algemeen directeur en een artistiek directeur. Op 12 januari werd bekendgemaakt dat de artistiek directeur in onderling overleg haar functie verlaat. Volgens de voorzitter van het KMSKA is dat omdat de visies op zowel strategisch als artistiek vlak ver uit elkaar zouden liggen.

Voorlopig wordt er ook geen nieuwe kandidatuur opengesteld, aangezien de raad van bestuur prioriteit wil geven aan de opening van het gerenoveerde museum op 25 september.

Dit was zeer verrassend, maar ook zeer verontrustend nieuws, minister-president. Daarom heb ik de volgende vragen. Kent u de achtergrond van het vertrek van de kersverse artistiek directeur? Zo ja, kunt u ons die achtergrond toelichten, uiteraard zonder daarbij de privacy van de betrokkene te schenden?

Hoe evalueert u deze snelle en plotse wijziging in het directieteam? Hoe staat u tegenover de beslissing van de voorzitter van de raad van bestuur om op korte termijn geen nieuwe artistiek directeur aan te werven? Wat zult u ondernemen om enerzijds de continuïteit van het beleid van het museum te garanderen en anderzijds om de geplande opening niet in het gedrang te brengen?

Elisabeth Meuleman (Groen): We konden op 10 januari inderdaad lezen dat amper drie maanden na de aanstelling de artistiek directeur vertrekt bij het KMSKA. "Zowel artistiek als strategisch lagen de visies ver uit elkaar", zei de voorzitter van de raad van bestuur. Met de vertrekkende artistiek directeur werd een dading gesloten, zodat geen van beide partijen over het vertrek communiceert. Pas na de heropening van het museum zal worden gezocht naar een nieuwe artistiek directeur.

Het KMSKA beheert een van de belangrijkste kunsthistorische collecties van ons land. Dat deze Vlaamse kunstinstelling nu moet toewerken naar de opening zonder artistieke leiding, is op zijn zachtst gezegd problematisch. Daarnaast is het vreemd dat, na amper drie maanden, de samenwerking al wordt stopgezet. Men zou verwachten dat er tijdens de voorbije selectieprocedure, waar er werd gekozen uit meer dan veertig kandidaten, over artistieke en strategische visies is gepraat, en dat op basis daarvan de keuze werd gemaakt. De reden voor het vertrek is in elk geval zeer onduidelijk.

Dat daarenboven een dading is gesloten, zodat beide partijen niet communiceren over het vertrek, is toch wel ongewoon. Het KMSKA is een instelling die meer dan 8 miljoen euro aan Vlaamse middelen krijgt en die recent ook middelen kreeg toebedeeld via het plan Vlaamse Veerkracht. Men mag van een instelling die met dergelijke publieke middelen werkt, dan toch verwachten dat er transparantie is wat betreft de aanstelling en het aftreden van de artistieke leiding.

Minister-president, bent u op de hoogte van de reden van het vertrek van de huidige artistiek directeur? Komt de opening van het museum door dit debacle in het gedrang? Er wordt opgemerkt dat al vastligt hoe de collectiepresentatie eruit zal zien, maar de verantwoordelijkheid van een artistiek directeur is zo veel meer dan alleen de collectiepresentatie. Het KMSKA is een van onze topinstellingen. Ook tegenover het buitenland dreigen we een mal figuur te slaan.

Komt er zo geen machtsconcentratie bij de raad van bestuur en de zakelijke directie te liggen? Is dat wenselijk? Wie zal het team artistiek aansturen in

afwachting van een nieuwe artistiek directeur? Wat kosten de dading, het ontslag en het vertrek financieel aan het museum?

Zult u aandringen op het aanstellen van een nieuwe directie voor de opening van het museum? Zal er inzage zijn in de selectieprocedure en zal die transparant verlopen? Is er zicht op de voorbije aanstellingsprocedure, die nu uitmondt in het vertrek na amper drie maanden? Wie zat toen in het selectiecomité? Hoe is dat gelopen? Want dat zit helemaal niet goed. Dat waren nog een aantal bijkomende vragen van mijn kant, minister-president.

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: Collega's, ik zal de diverse vragen over het vertrek van de artistiek directeur bij het KMSKA gebundeld beantwoorden. Maar voor ik jullie vragen beantwoord, wil ik eerst heel duidelijk stellen dat het KMSKA een verzelfstandigde organisatie is. Het is een privaatrechtelijk vormgegeven agentschap, waarvan de rechtsvorm volledig in overeenstemming is met de dwingende bepalingen van de vzw-wetgeving. Het beschikt over een raad van bestuur, die autonoom over dit soort zaken kan beslissen. Het KMSKA vraagt en krijgt van mij die autonomie en dat vertrouwen. Als bevoegd minister moet ik erop vertrouwen dat de raad van bestuur in eer en geweten zijn beslissingen neemt.

Tussen de Vlaamse Regering en het KMSKA werd na onderhandeling een samenwerkingsovereenkomst gesloten. Daarin is bepaald dat het departement Cultuur, Jeugd en Media toezicht uitoefent op de aanwending van de toelage. Verder is er een regeringscommissaris, aangeduid door de Vlaamse minister bevoegd voor de culturele aangelegenheden, en een regeringscommissaris, aangeduid door de Vlaamse minister bevoegd voor Financiën en Begroting, voor het toezicht op de overeenstemming van de verrichtingen en de werking van het KMSKA met het recht, de statuten en deze overeenkomst.

Het vertrek van artistiek directeur Jacqueline Grandjean heeft voor de nodige beroering gezorgd. Dat is zeker waar. Ook ik deel de bezorgdheid over dit ontslag. Maar zoals ik daarnet zei, houd ik als bevoegd minister toezicht, maar meng ik me niet in de operationele aangelegenheden. Ik heb me niet gemengd in de aanwerving van de artistiek directeur, wat terecht als onkies zou worden beschouwd. Ik heb me dus ook niet gemengd in de beslissing van de raad van bestuur van het KMSKA over het vertrek van de artistiek directeur. Mijn kabinet werd kort ervoor op de hoogte gebracht, louter feitelijk. Ik heb mijn bezorgdheid meegegeven aan het bestuur en de directie van het KMSKA. Het bestuur en mevrouw Grandjean hebben de nodige afspraken gemaakt over vertrouwelijkheid. Ik kan daar geen verdere details over geven zonder die afspraken te schenden.

Het KMSKA verzekert mij dat met het vertrek van de artistiek directeur de heropening in september 2022 niet in het gedrang komt. Dat is voor mij de eerste bekommernis. De grote lijnen voor de heropening zijn uitgezet. De opening wordt verder opgevolgd vanuit de stuurgroep Heropening KMSKA, onder leiding van de secretaris-generaal van het departement Cultuur, Jeugd en Media. Ik ga daarover ook het gesprek aan met het management van het museum.

In tweede instantie ben ik uiteraard bekommerd over de lange termijn en het belang van een goede artistieke visie op het KMSKA. Ik ga daarom met het KMSKA het gesprek daarover aan, om hun visie te horen.

Het KMSKA heeft me ervan op de hoogte gebracht dat er op korte termijn geen acties worden ondernomen om een nieuwe artistiek directeur aan te werven. Momenteel gaat alle aandacht en energie naar de verwezenlijking van de heropening, die over minder dan negen maanden zal plaatsvinden. Ik kan begrijpen dat in die context een nieuw aanwervingstraject, dat maanden in beslag zal nemen,

mogelijk een te grote belasting voor de organisatie met zich meebrengt. Ik ga ook daarover met het KMSKA van gedachten wisselen, met het oog op de toekomst en de periode na de heropening.

Voortgaand op de feedback die ik kreeg van de regeringscommissarissen en het KMSKA zelf, is de voorbije selectieperiode volgens de geijkte procedure verlopen. Voor de werving werd een jury en daarnaast een selectiecommissie vanuit de raad van bestuur samengesteld. De jury bestond uit een directeur van een Vlaams museum, een hoofd collecties van een groot Nederlands kunstmuseum, de algemeen directeur van het KMSKA, een externe consultant, gespecialiseerd in werving en selectie, met ruime ervaring in de culturele en museale sector, en een voormalig artistiek directeur en general manager van een grote Vlaamse culturele instelling. De selectiecommissie bestond uit twee bestuurders, aangeduid door de raad van bestuur.

Beste collega's, uw bezorgdheid over de gebeurtenissen is een gedeelde bezorgdheid. Vanuit mijn kabinet zijn we zeer nauw betrokken bij de verschillende aspecten die het KMSKA aangaan: de afronding van het bouwproject, de budgettaire contouren, het hele opzet van de heropening, het collectiebeleid enzovoort. Dat zijn allemaal veelal strategische en beleidsmatige zaken. De operationele uitwerking ervan is natuurlijk een zaak van het directieteam. Ik begrijp uit uw vragen evenwel de bezorgdheid over de operationele continuïteit van het KMSKA. Ook daarover zal ik dus, zoals eerder gezegd, het gesprek met de directie van het KMSKA aangaan.

De voorbije twee jaar zijn er inderdaad een aantal verschuivingen gebeurd in de directies in het Vlaamse museumlandschap. Het leiderschap binnen onze musea is nochtans cruciaal om Vlaanderen en zijn erfgoed zowel binnen Vlaanderen als internationaal op de kaart te zetten. Ik verwacht van onze musea ambitie, durf, innovatie en ook digitaal leiderschap. Ik deel dus met u de bezorgdheid om de juiste profielen aan te trekken om onze musea te leiden.

Wat de directies in de eigen instellingen betreft, waar de Vlaamse overheid de inrichtende macht is, kan ik meegeven dat de open oproep voor de definitieve aanwerving van de directeur voor Mu.ZEE in het najaar van 2021 gepubliceerd werd en dat de selectieprocedure nog lopende is.

U vraagt mij welke initiatieven ik ter zake ga nemen. Het is mijn taak als minister om daarvoor de juiste condities te scheppen en om toezicht te houden. Bij uitbreiding is het mijn politieke verantwoordelijkheid om ervoor te zorgen dat de musea als pijler van ons erfgoedbeleid hun ambities waarmaken. Ik voel jullie bezorgdheid. Ik ben me er terdege van bewust dat er een aantal werkpunten zijn waarover we ons, samen met de musea, moeten buigen. We moeten ons beraden over de toekomst en het is mijn mening dat we daarbij moeten uitgaan van een langetermijnvisie over het museale landschap in Vlaanderen en de rol van onze eigen musea daarin, een visie die breder gaat dan louter de huidige ontwikkelingen binnen het KMSKA.

De voorzitter: Mevrouw D'Hose heeft het woord.

Stephanie D'Hose (Open Vld): Dank u wel voor uw antwoorden, minister-president. Ik ben blij dat u evenzeer bezorgd bent als wij en dat dit een gedeelde bezorgdheid is.

Ik wil nog even stilstaan bij die autonomie. U hebt absoluut gelijk, het is een onafhankelijke vzw. Maar het KMSKA heeft natuurlijk ook wel zijn geschiedenis. En de geschiedenis is dat het KMSKA nog niet zo lang geleden is ingekanteld bij ons eigen departement. Dus als er nu een Vlaams museum dicht bij de administratie en het departement staat, is het toch wel het KMSKA. Het feit dat de heropening

ook begeleid wordt door ons eigen departementshoofd, zegt toch wel dat die banden heel nauw zijn. Ik vind dat alles wat een beetje fout loopt bij het KMSKA, toch ook zijn verlengde heeft binnen onze administratie en binnen het cultuurbeleid.

U zegt dat de aanwerving volgens de geijkte procedure is verlopen. Ik denk dat ook, als ik hoor en lees hoe dat allemaal verlopen is. Het zijn vijgen na Pasen, maar ik vond de functiebeschrijving wel wat apart voor een artistiek directeur. Ik denk dat we daar in de toekomst toch wat op moeten toezien.

U zegt dat u het gesprek zult aangaan. Ik denk dat dat heel belangrijk is, want ik kan begrijpen dat er heel veel werk op de plank ligt met die heropening. Maar een heropening van een museum van deze schaal zonder artistiek directeur lijkt mij nog steeds een heel raar gegeven. Dat blijft zo. Negen maanden is niet lang meer, maar het is ook niet zo dat er bij het KMSKA maar vijf mensen werken, die daardoor overbelast zouden zijn.

De voorzitter: De heer Brusselmans heeft het woord.

Filip Brusselmans (Vlaams Belang): Bedankt voor uw antwoorden, minister-president, hoewel ze natuurlijk in zekere zin voorspelbaar waren en zeer gelijkaardig waren aan de antwoorden die ik twee jaar geleden heb gekregen.

U wijst op die autonomie, en dat is natuurlijk ergens wel terecht, maar dat mag geen paraplu zijn waaronder u zich steeds maar kunt verstoppen. Er staat veel op het spel bij het KMSKA, niet op zijn minst voor Vlaanderen. Er zijn ook enorm veel centen, belastingcenten die jaarlijks naar dat KMSKA gaan. We hebben vanuit Vlaanderen een enorme inspanning gedaan voor dat museum, dat toch opnieuw het vlaggenschip moet worden. Als er daar toch zeer duidelijke tekenen aan de wand zijn van op zijn zachtst gezegd een intern probleem, dan vind ik dat we daar als parlement maar zeker als overheid, niet zomaar naar mogen staan kijken en niets doen. Ik verwacht in die zin toch nog altijd meer.

Ik ben blij dat hier net ook nog eens werd aangehaald dat het zeer vreemd is dat zo'n museum na zoveel jaar zou openen zonder artistiek directeur. Ik heb geen sluitend antwoord gekregen op mijn vraag aan u. Hoe zult u garanderen dat dit niet voor problemen zal zorgen? Hoe zult u die vlotte opening op bestuursvlak garanderen zonder dat er een artistiek directeur is? Ik blijf dat vreemd vinden. Ik hoor het dus nog graag van u.

Ik vind het jammer dat u voor de gemakkelijke weg kiest en dat u zich wegstopt achter de autonomie van het museum. Misschien kan de volgende artistiek directeur de paraplu van Jambon opnemen in de collectie van het museum.

De voorzitter: Mevrouw Segers heeft het woord.

Katia Segers (Vooruit): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Mijn opmerkingen sluiten heel nauw aan bij de twee voorgaande collega's.

Eerst en vooral ben ik blij dat u onze bezorgdheid deelt. Ten tweede ben ik blij te horen dat de heropening voorlopig niet in het gedrang komt door wat hier gebeurd is.

U verwijst inderdaad naar de autonomie van deze instelling, toch een van onze grootste instellingen met de grootste budgetten ook. Mevrouw D'Hose heeft gelijk dat door de historiek en de nauwe betrokkenheid van het departement bij de verbouwingen, het departement toch wel heel dicht bij het museum staat, en u natuurlijk zelf ook via de twee regeringscommissarissen.

Ik zou toch nog eens heel duidelijk gaan spreken – en ik begrijp dat u dat gaat doen – met de raad van bestuur want ik kan echt niet begrijpen waarom die heeft beslist om geen nieuwe procedure te starten om een nieuwe directeur te vinden. Het moet toch mogelijk zijn om tegen de heropening de procedure opnieuw rond te krijgen. Ik begrijp echt niet waarom ze die procedure niet starten.

Uit de opeenvolging van evenementen, nu al twee jaar op rij, blijkt dat er toch een probleem zit in die raad van bestuur. Ik kan er de vinger niet op leggen. Is het in de raad van bestuur? Of is het elke keer de raad van bestuur tegenover de directie? Op de website lees je: "De raad van bestuur bepaalt het algemeen beleid. Ze neemt maatregelen en beslissingen in functie van de missie, doelstellingen en continuïteit van het museum. Dat alles gebeurt in nauwe samenwerking met de directie." Waar schort het? Op welk niveau schort het? Ik hoop dat u daar na uw gesprek toch de vinger op kunt leggen.

Elisabeth Meuleman (Groen): Minister-president, ik heb toch het gevoel dat de bezorgdheden die ik heb willen meegeven in mijn vraag niet helemaal zijn meegenomen. U zegt dat de operationele continuïteit gegarandeerd is en u legt daar heel sterk de nadruk op. De bouw gaat verder, de opening komt er enzovoort. Maar een museum, en zeker dergelijk museum met dergelijke internationale uitstraling, is natuurlijk veel meer dan het zakelijke en het operationele. Waar we ons hier echt zorgen over moeten maken is net dat artistieke. Wat zal die artistieke visie zijn? Wat willen wij met dat museum? Op welke manier willen wij ons op de kaart zetten? Ik denk dat dat echt wel cruciaal is voor de internationale en nationale uitstraling. Is er voldoende garantie dat dit op een juiste manier en met voldoende visie verdergezet zal worden? We moeten ons daar meer zorgen over maken dan over het operationele.

Daar voel je dat ook de tegenstelling en de clash zit met die raad van bestuur, met misschien de zakelijke leiding. Het feit dat de problemen daar zitten, daar moeten we durven naar kijken. Dat zal ook in een samenwerkingsovereenkomst aan bod moeten komen. Mijn vraag is of u daar voldoende over nadenkt, dat dit, uiteraard in volledige autonomie, voldoende gegarandeerd is en blijft en dat die visie er is.

Ik heb ook bezorgdheden over waar de beslissingsmacht zit. Is die nog juist verdeeld? Is dat evenwicht nog juist? Zit er voldoende beslissingsmacht en autonomie bij de artistieke leiding? Dat is een heel belangrijke vraag voor een instelling als het KMSKA.

Ik had ook nog vragen over de budgettaire implicaties. Ook daar heb ik het gevoel dat die niet echt beantwoord zijn.

Ik wilde mijn bezorgdheden nog eens herhalen en ik hoop dat u daar verder op kunt ingaan.

De voorzitter: De heer Van de Wauwer heeft het woord.

Orry Van de Wauwer (CD&V): Ik deel de bezorgdheden van de collega's. Mijn eerste bekommernis is – en dat is ook al door velen gezegd, ook door de minister – dat de opening op 25 september niet in het gedrang komt, maar op dat vlak ben ik wel redelijk gerustgesteld.

Ik heb begrepen uit contacten met mensen bij het KMSKA dat alle werkzaamheden voor de eerste zes maanden na de opening sowieso al waren geregeld, ook voor de komst van Jacqueline Grandjean, en dat ze op dat vlak ook geen opdrachten had. Het lijkt me ook evident dat de opening op 25 september al lang was voorbereid. Toen mevrouw Grandjean drie maanden geleden aan de slag ging, was het hele traject naar de opening al geregeld.

Ik denk wel dat we moeten nadenken over de lange termijn. Het KMSKA – ik zit hier niet als Antwerpenaar maar als lid van deze commissie – is een van onze belangrijkste Vlaamse, zo niet de belangrijkste, kunstinstelling en een echte artistieke directeur is er onontbeerlijk. Minister-president, wat is uw visie op een mogelijke machtsconcentratie? Bent u ook de mening toegedaan, los van het feit of het nu een verzelfstandigd agentschap is of niet, dat een apart artistiek directeur op termijn echt wel nodig is?

U zegt dat er op korte termijn nog geen selectieprocedure start. Wanneer denkt u dat die wel gestart moet worden? Zoals gezegd, voor de eerste zes maanden na de heropening is alles voorzien, maar we kunnen niet wachten tot die periode gepasseerd is om dan pas een artistiek leider aan te stellen. Welke timing geniet uw voorkeur?

Wat valt er te leren uit het gelopen aanwervingstraject? Ik heb begrepen dat alles daar correct is verlopen. Maar als er toch lessen uit getrokken kunnen worden, wat kunnen die dan zijn?

De voorzitter: Mevrouw Van Werde heeft het woord.

Manuela Van Werde (N-VA): Ik wil eerst en vooral de heer Van de Wauwer bijtreden in verband met de opening. Er is een goed team in dat KMSKA dat al jaren bezig is met de heropening. De opstelling van de collectie wordt niet de laatste negen maanden bepaald. Die staat al lang vast. De opening komt dus niet in gevaar. Dat is een feit.

Zoals de minister zegt, is er een dading gesloten tussen de beide partijen en die moeten we respecteren. Ik vind het ook niet zinvol om te speculeren over wat en hoe en of de raad van bestuur wel goed werkt en zo. Ja, er is de autonomie waar iedereen de mond van vol heeft. Het gaat niet op dat je de ene dag zegt dat de autonomie van de culturele instellingen absoluut is, maar dan ineens van alles te zeggen wilt hebben over de voorbije gang van zaken en de toekomstige gang van zaken. Politieke bemoeienis hoort niet thuis in de culturele wereld, ook niet als er problemen zijn, in het belang van het KMSKA in dit geval en in het belang van de heropening.

Minister-president, klopt het dat er wordt onderzocht of het een opportuniteit is om de vier zogenaamde eigen musea, namelijk Mu.ZEE, het Roger Raveel Museum, het M HKA en het MKSKA, in de toekomst te laten samenwerken? Zo ja, kunt u een stand van zaken geven?

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: Mijnheer Brusselmans, ik heb helemaal niet gezegd dat ik mij wegstop. Ik heb juist gezegd dat ik over verschillende onderwerpen een gesprek zal aangaan met het museum. Over de opening ben ik het helemaal eens met de heer Van de Wauwer en mevrouw Van Werde. We hebben ons er ook van vergewist dat het werk voor de opening, de artistieke invulling, al rond is. Maar ik zal er mij natuurlijk van vergewissen dat de opening ook op organisatorisch vlak loopt. Dat is één topic dat ik met hen zal bespreken.

Het tweede topic is de raad van bestuur die gezegd heeft om voorlopig geen artistiek directeur meer aan te werven. Ik zal ook dat met hen bespreken. Ze zullen mij nog moeten overtuigen dat het inderdaad niet mogelijk is om toch de aanwervingprocedure al te starten.

Wat machtsconcentratie betreft, is het in mijn ogen ook noodzakelijk dat er én een zakelijk directeur, én een artistiek directeur is. We hebben ons akkoord verklaard

met dat model. Het zal zeker een topic zijn van het overleg met het KMSKA om te bekijken of dat wel de juiste weg is.

Mevrouw Meuleman, u vraagt waar de beslissingsmacht zit. Het is een vzw. U weet dus waar de beslissingsmacht zit. Voor een aantal topics zit die bij de raad van bestuur en voor een aantal andere dingen bij de operationele leiding, bij de directie. Dat is bij wet bepaald. Dat is bij het KMSKA niet anders.

De budgettaire implicatie maakt deel uit van het akkoord dat is gemaakt tussen beide partijen en behoort tot de vertrouwelijkheid. Daar kan ik niets over zeggen.

Mijnheer Van de Wauwer, ja, ik vind dat er een nieuw artistiek directeur moet komen. U vraagt wanneer de selectieprocedure start. Laat me eerst het gesprek aangaan met het KMSKA om te bekijken wat de beste timing is om dat te doen.

Lessen uit het gelopen aanwervingstraject? Ik weet niet of jullie al veel ervaring hebben met aanwervingen, maar soms kunnen kandidaten een schitterend sollicitatieproces doorlopen maar het in de werking dan toch niet helemaal waar maken. Dat gebeurt. 'The proof of the pudding is in the eating.' Er kan soms wel enige spanning zitten tussen de selectieprocedure en de realiteit. Het aanwervingstraject is correct verlopen, maar er zijn spanningen opgetreden tussen de protagonisten, en dat kan. Dat gebeurt nog.

De gesprekken die we zullen voeren met het KMSKA zullen over een aantal van die dingen gaan. In de opening heb ik heel veel vertrouwen. Wat de timing betreft van het aanwerven van een nieuw artistiek directeur, wacht ik eerst het gesprek af met het KMSKA.

De voorzitter: Mevrouw D'Hose heeft het woord.

Stephanie D'Hose (Open Vld): Ik denk dat u hier absoluut de juiste aanpak hanteert door dat gesprek aan te gaan over de verschillende onderwerpen. Het is belangrijk om daar kort op te zitten, maar ik heb de indruk dat u dat doet.

U hebt niet geantwoord op de vraag van mevrouw Van Werde over de samenwerking tussen de verschillende musea. Dat lijkt mij interessant, maar ik denk dat het bijna een apart debat vraagt. Het Roger Raveel Museum bijvoorbeeld is ook een 'standalone', waar verschillende ideeën bestaan over een verregaande samenwerking met een of ander groot vlaggenschip. Dat is een heel moeilijk debat dat ik ook eens graag in deze commissie zou willen voeren.

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: U hebt honderd procent gelijk. Ik had die vraag van mevrouw Van Werde nog niet behandeld.

Wat betreft die samenwerkingsopportuniteiten is er een onderzoek lopende. Ik denk dat ik dat hier in de commissie al heb gezegd. Het onderzoek is nog lopende. Ik ben natuurlijk bereid om, zodra het onderzoek is afgerond en finaal opgeleverd, hier toelichting in de commissie te organiseren. Ik denk dat dat in alle openheid moet kunnen. Ik moet wel eerst met de betrokken musea zelf het gesprek aangaan vooraleer hier op die vragen in te gaan. Dat is zeker iets, voorzitter, dat we op de to-dolijst kunnen zetten. Zodra de studie is afgerond en ik die heb besproken met de verschillende musea kunnen we daarmee naar de commissie komen. Excuseer dat ik die vraag over het hoofd had gezien.

De voorzitter: Dank u wel voor de verheldering. Ik denk dat het een heel goede piste is om dat via een gedachtewisseling of een hoorzitting te doen. We kunnen nog bekijken wat de formule moet zijn. Dat zou heel belangrijk zijn.

De heer Brusselmans heeft het woord.

Filip Brusselmans (Vlaams Belang): Ik denk dat we inderdaad het gesprek moeten afwachten. We hopen dat daar goede dingen uit voortkomen. Maar laat ons vooral in het belang van Vlaanderen en het museum zelf hopen dat alles de komende negen maanden toch gestroomlijnd kan verlopen en dat er beterschap aan de horizon is.

De voorzitter: Mevrouw Segers heeft het woord.

Katia Segers (Vooruit): Minister-president, dank u wel voor uw antwoord. Ik kijk heel erg uit naar de resultaten. Het is zeer goed dat u het gesprek gaat voeren met de protagonisten, zoals u ze noemt. Ik hoop dat dat tot concrete resultaten kan leiden.

Eerst in verband met de timing voor de aanwerving van de nieuwe artistiek directeur: u begrijpt ook niet waarom de raad van bestuur beslist om ermee te wachten. Ik hoop dat u hen kunt overtuigen om dat niet stil te leggen.

Ik heb de volgende bedenking. Die malaise houdt nu al twee jaar aan sinds het vertrek van Manfred Sellink. Dat is toch een groot verlies want hij is internationaal een topautoriteit. Ik ben bang dat als er niets gebeurt, het voor de volgende misschien ook wel eens slecht zou kunnen aflopen. Daarom hoop ik dat u de raad van bestuur het advies zou kunnen meegeven om toch wel eens een grondige introspectie of zelfevaluatie te doen over het functioneren van de raad van bestuur en over de samenwerking tussen de raad van bestuur en de directie, om te zorgen dat er in de toekomst andere zaken beter gaan.

Wat betreft het onderzoek: het is heel fijn dat u voorstelt om daar samen een gedachtewisseling over te houden, zodra de studie is opgeleverd. Dat is immers een belangrijk topic.

Elisabeth Meuleman (Groen): Minister-president, ik ben het eens met mevrouw Segers. De problemen zitten wel een stuk dieper dan wat altijd kan gebeuren, namelijk een aanwerving die fout loopt omdat de kandidaat toch niet is wie hij blijkt te zijn op een selectiegesprek. Ik denk dat we kunnen zeggen dat hier veel meer aan de hand is dan enkel dat, gezien de problemen die regelmatig de kop opsteken. Ik hoop ook dat u diep genoeg zult graven en mogelijkheden en pistes zult aanreiken, waarbij de nadruk ligt op het artistieke en de nood aan die artistieke directeur. Ik ben blij dat u daar ook van overtuigd bent en dat u expliciet de vraag zult stellen om daar versneld werk van te maken.

We zullen zien wat er verder gebeurt. Wij danken u voor uw antwoord op onze vragen.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Elisabeth Meuleman aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, Digitalisering en Facilitair Management, over de Europese staatssteun en het aandeel daarvan voor culturele organisaties – 1300 (2021-2022)

Voorzitter: mevrouw Elisabeth Meuleman

Elisabeth Meuleman (Groen): Minister-president, vorige week werd bekendgemaakt dat de Europese Commissie een nieuwe schijf van 25,5 miljoen euro aan steun voor de regio Vlaanderen goedkeurde, in het kader van de tijdelijke Europese staatssteun of, om volledig te zijn, de Tijdelijke kaderregeling inzake staatssteun

ter ondersteuning van de economie vanwege de huidige COVID-19-uitbraak. Deze middelen dienen om organisaties en bedrijven die zwaar te lijden hebben gehad onder de coronapandemie, te ondersteunen. In januari 2021 werd ook dergelijke steun toegekend, namelijk 200 miljoen euro, en deze steun moest voor 1 januari 2022 verdeeld zijn. Ook culturele organisaties kwamen en komen in aanmerking voor dit ondersteuningsmechanisme.

Minister-president, welke instantie stond in voor de verdeling van deze middelen? Werden al deze middelen via het Agentschap Innoveren en Ondernemen (VLAIO) verdeeld of werd de steun ook op een andere manier aangewend? Over welke steunmaatregelen en welke procedures gaat het hier precies? Is er een evaluatie geweest? Hoeveel van deze Europese middelen gingen naar culturele organisaties? Over hoeveel organisaties gaat het precies, en voor welk totaalbedrag? Op welke manier zal de nieuwe schijf van 25,5 miljoen euro verdeeld worden? Zult u ervoor zorgen dat deze steun terechtkomt bij organisaties en bedrijven die het meeste te lijden hebben onder de pandemie en komt er dus zeker ook een aandeel naar de culturele sector?

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: Mevrouw Meuleman, in de link die u bij de schriftelijke versie van deze vraag voegde, staat aangegeven onder titel 2.3 dat VLAIO verantwoordelijk is voor het beschermingsmechanisme. Als er een evaluatie moet gebeuren, is het natuurlijk aan VLAIO en de bevoegde minister om die evaluatie door te voeren. Ik stel voor dat u deze vraag voorlegt aan minister Crevits.

Als minister van Cultuur heb ik er ook altijd voor gepleit om de steunmechanismes open te stellen voor de culturele ondernemingen. In de afbakening voor het beschermingsmechanisme op basis van de NACE-codes (Nomenclature Générale des Activités Économiques dans les Communautés Européennes) is dit ook meegenomen. Alle mogelijke culturele NACE-codes zitten mee in de VLAIO-regeling en ze kunnen daar dus gebruik van maken. Mijn diensten gaan momenteel na, in samenwerking met VLAIO, hoeveel budget er tot hiertoe precies naar culturele organisaties is gegaan.

Uw vraag in verband met die 25,5 miljoen euro wil ik graag wat in perspectief plaatsen. Het is namelijk zo dat het hier gaat over de aanmelding van het Vlaams beschermingsmechanisme 11 in het kader van de tijdelijke staatssteunregeling vanuit Europa. Het gaat hier dus niet over bijkomend vrijgekomen middelen vanuit Europa. Dat is het mechanisme dat we zelf hebben opgezet. We hebben namelijk in de schoot van de Vlaamse Regering het Vlaams beschermingsmechanisme 11 principieel goedgekeurd op de Vlaamse Regering van 10 december 2021. Als men een dergelijke staatssteunregeling goedkeurt, dan moet die steeds bij de Europese Commissie worden aangemeld. Dat is ondertussen gebeurd. Europa heeft dus gezegd dat dat kan in het kader van de coronasteunmaatregelen.

De definitieve goedkeuring staat gepland nu vrijdag op de ministerraad. Op dat moment zal alle info daarover te raadplegen zijn op de website van VLAIO. Het is dus geen bijkomend Europees geld. Het is ons eigen Vlaams steunmechanisme dat door Europa goedgekeurd is in het kader van de staatssteunregelingen. Morgen zullen we daar dus definitief goedkeuring aan geven.

Elisabeth Meuleman (Groen): Minister-president, dank voor de verduidelijking.

Voor de rest zijn er nog niet veel antwoorden op mijn vragen. Er is dus nog geen zicht op hoeveel middelen dan precies van die effectieve Europese staatssteun naar culturele organisaties zijn gegaan. Maar er is een evaluatie bezig door VLAIO, als

ik het goed begrijp, om te kijken welk aandeel nu precies naar de culturele sector is gegaan.

Dan zult u die 25,5 miljoen euro volgende vrijdag opnieuw verdelen zonder dat er een precies zicht is op de effectiviteit ervan en of de middelen wel terechtkomen bij die sectoren die ze het meeste nodig hebben. Wij weten bij de verdeling van de relancemiddelen eigenlijk niet of er bijvoorbeeld bij het VLAIO-mechanisme wel voldoende naar de culturele sector vloeit, waarvan ik me kan voorstellen dat de noden er heel hoog zijn. We kunnen misschien de vraag stellen of dat genoeg bekend is geweest en of er genoeg culturele spelers gebruik van hebben gemaakt.

Als dat op dezelfde manier zal worden toegekend – ik weet het niet want morgen wordt dat beslist – en dat dus opnieuw via VLAIO zal gaan, dan kan het zijn dat we dat niet op de meest effectieve manier doen want we hebben nog geen evaluatie. Hoe sporen die twee met elkaar, namelijk dat er toch al een beslissing zal worden genomen om opnieuw een substantieel bedrag, weliswaar van Vlaanderen en niet van Europa, toe te kennen in het kader van de covidondersteuning, terwijl we eigenlijk niet goed weten of de manier waarop we het doen, de meest effectieve is? Kunt u dat nog wat verder toelichten?

De voorzitter: Mevrouw Coudyser heeft het woord.

Cathy Coudyser (N-VA): Mevrouw Meuleman, ik begrijp dat u wilt meten hoeveel Vlaamse middelen er specifiek naar de cultuursector zijn gegaan. Ik zou u aanraden om eens te kijken naar de antwoorden op de verschillende vragen die ik zowel aan de minister-president als aan minister Crevits heb gesteld. Ik neem het er even bij. Dat Vlaams beschermingsmechanisme is niet nieuw, dat is in het begin van de coronacrisis al in het leven geroepen en het wordt telkens opnieuw aangevraagd aan Europa om daarover te kunnen beschikken in het kader van de Europese coronaherstelmiddelen.

Omdat de crisis langer aansleepte, heb ik telkens cijfers opgevraagd. Heel snel: het Vlaams beschermingsmechanisme 1 was 4,6 miljoen euro, en dan 8 miljoen euro. Ik heb de cijfers tot het Vlaamse beschermingsmechanisme 9. Daarvoor hadden we ook nog de hinderpremie en de compensatiepremie. De cijfers die ik heb, zijn samen al 86,5 miljoen euro, wetende dat het Vlaams beschermingsmechanisme 10 al loopt sedert september en, zoals de minister-president aangeeft, er in december nieuwe en bijkomende maatregelen in het leven zijn geroepen omdat dan de vierde en de vijfde coronacrisis zich aandienen. Ik blijf die vragen stellen aan minister Crevits.

Dan hadden we natuurlijk ook nog het noodfonds dat vanuit Cultuur gedragen werd. De coronahinderpremie was 20,6 miljoen euro, de compensatiepremie 19 miljoen euro. Alles samen, volgens de cijfers die ik heb, is er al 194,3 miljoen euro steun naar de cultuursector gegaan. Die beschermingsmechanismen volgen natuurlijk de NACE-codes voor cultuur. De minister-president heeft ook gezegd dat die in de loop van de coronacrisis zijn aangepast zodat meer culturele spelers daarvan kunnen genieten. Het is misschien een interessant gegeven om dat eens verder te bekijken omdat we dan een beeld krijgen van hoeveel steun de culturele sector via VLAIO maar ook via Cultuur heeft gekregen, los van de subsidies voor de gesubsidieerde organisaties die zijn blijven doorlopen.

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: Mevrouw Meuleman, uw vraag verwondert mij een beetje want dit is geen nieuw mechanisme. We zijn toe aan nummer 11. In het eerste waren NACE-codes voor cultuur nog niet voorzien. De culturele sector en wijzelf hebben daarvoor geijverd en dat is opgelost geraakt. Die 25,5 miljoen euro is een budgettaire raming die nu op tafel ligt. De bedrijven en organisaties

kunnen nu hun steunaanvraag indienen. Daar zijn spelregels voor. Dat heeft te maken met omzetverlies in de vergelijkbare periode in 2019, dus voor corona.

De culturele sector heeft destijds uitdrukkelijk gevraagd dat we bij VLAIO ook die NACE-codes eraan zouden toevoegen. Dat is bekend bij de culturele sector. Het Cultuurloket is hier ook mee ingeschakeld om dat nog verder kenbaar te maken bij de culturele organisaties. Maar er zijn een aantal spelregels die vooral te maken hebben met omzetverlies in vergelijking met de referentieperiode in 2019, voor corona. Dit is in de sector genoegzaam bekend, hoor.

Elisabeth Meuleman (Groen): Dank u wel. Ik denk dat er toch wel nood is aan een globale evaluatie om te kijken of dit inderdaad voldoende ondersteunend is geweest richting de culturele sector, als we op die weg willen blijven verdergaan. Ik heb begrepen dat dat ook wel een beetje een vraag is voor minister Crevits, maar niet alleen voor haar. Het was een concrete vraag. Het zal zeker geholpen hebben. Ook wij hebben het toen toegejuicht dat de culturele sector daar ook gebruik van kon maken.

U zult mij zeker niet horen zeggen dat dat een verkeerde beslissing was, integendeel. De vraag is of het voldoende is geweest voor een sector die bij de zwaarst getroffen sectoren is geweest door deze hele crisis. Ik denk dat misschien toch eens de evaluatie zal moeten worden gemaakt of enkel met dat mechanisme werken – er zijn nog een aantal andere kleinere, heel beperkte ondersteuningsmechanismen geweest – voldoende is om de sector erdoor te helpen. Dat is ook een beetje het voorwerp van ons voorstel van resolutie dat straks zal voorliggen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.